

LV

EN

Augstā purva biotopu atjaunošana

īpaši aizsargājamās dabas teritorijās Latvijā

Restoration of Raised Bog Habitats

in the Especially Protected Nature Areas of Latvia

Raised bogs/Augstie purvi – LIFE08 NAT/LV/000449

Plānotās darbības
Planned activities

Dabas vērtības
Nature treasures

Projekta vietas
Included territories

Plānotās darbības

Planned activities

LV

Projekta nozīmība

Purvs ir mitra dzīvotne, kurai raksturīga aktīva kūdras veidošanās. Tā ir mājvieta daudziem augiem un dzīvniekiem, kuri nespēj dzīvot citur. Neskarti augstie purvi ir reti un apdraudēts biotops Eiropā. Īpaši aizsargājami ir augstie purvi un purvainie meži, kas ietverti Eiropas Savienības Biotopu direktīvas I pielikumā.

Meliorācijas grāvis nelabvēlīgi ietekmē Aklā ezera ūdens līmeni/
Akla Lake is affected by drainage ditch

Foto/Photo: Māra Pakalne

Purva ūdens līmeni iespējams atjaunot, būvējot aizsprostus uz grāvjiem/
Water regime can be restored by building dams on the ditches

Foto/Photo: Māra Pakalne

Nosusināšana, kūdras ieguve, mežu stādīšana un zemes rekultivācija pēdējās desmitgadēs ir nelabvēlīgi ietekmējusi purvus. Meliorācijas sistēmu ietekmes dēļ Aizkraukles purvā un mežos, Aklajā, Rožu un Melnā ezera purvā purva biotopi ir izmainījušies. Veiktās darbības nelabvēlīgi ietekmē arī purva augus un dzīvniekus.

Veicot purva biotopu atjaunošanu, ir iespējams apturēt purva nosusināšanas radīto negatīvo ietekmi. Atjaunojot dabisko ūdens līmeni, iespējams saglabāt purvus un purvainos mežus. Citās Eiropas valstīs purvu platība jau ir ievērojami samazinājusies, tāpēc mūsu uzdevums ir saglabāt Latvijas dabas vērtību – purva biotopus.

Projekta mērķis ir atjaunot dabisko ūdens līmeni projekta vietās – augstā purva biotopos, kurus ir ietekmējusi nosusināšana – tādējādi aizsargāt Eiropas un Latvijas nozīmes purva biotopus, augus un dzīvniekus.

Paredzētie pasākumi:

- Projekta vietu dabas aizsardzības plānu izstrāde;
- Purva biotopu atjaunošana un susināšanas ietekmes novēršana;
- Semināru organizēšana;
- Projekta mājas lapas www.purvi.lv izstrāde un uzturēšana;
- Bukletu un izziņas stendu sagatavošana;
- Latvijas purva biotopu apsaimniekošanas ieteikumu izstrāde;
- Projekta filmas uzņemšana.

Background

Raised bog is an important habitat in terms of conservation of plant and animal species occurring throughout bogs. Active raised bogs are one of Europe's rarest and most endangered habitats and thus are classified as priority for conservation in Annex I of EU Habitats Directive, along with the associated bog woodland habitat.

However, in the recent decades raised bogs have been negatively influenced by various human activities, like drainage, peat extraction, forest planting and land reclamation.

For the conservation of raised bog and bog woodland habitats the restoration of the natural hydrological regime is highly important. Degradation of the intact raised bog habitats due to the drainage is a common feature for all the project sites. Re-establishing of the natural mire functioning will benefit to the conservation of European nature as in many countries the area of raised habitats has drastically decreased.

Aim of the project is to re-establish the active raised bog habitats and site hydrology in the areas that are influenced by drainage and to protect these bog habitats, plants and animals of European and Latvian importance.

Objectives:

- Elaboration of management plans for the project sites;
- Re-establishing of active raised bog habitats and natural raised bog hydrology;
- Organization of seminars;
- Creation and maintenance of the project's home page www.purvi.lv;
- Elaboration of information booklets and boards;
- Elaboration of Methodology for active raised bog restoration in Latvia;
- Production of a project film.

Pirms atjaunošanas tiks veikta purva izpēte/
Before carrying out management actions the project sites will be studied

Foto/Photo: Māra Pakalne

Kūdras izstrādes lauki Melnā ezera purva malā/
Peat extraction fields near Melnais Lake Mire

Foto/Photo: Edmunds Račinskis

Neskarts augstais purvs ar lāmām Aizkraukles purvā/
Active raised bog with pools in Aizkraukle Mire

Foto/Photo: Māra Pakalne

Dabas vērtības

Nature treasures

LV

Biotopi

Neskatoties augstā purva biotopi ir galvenā dabas vērtība projekta vietās. Tajās ir arī ietekmēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās, pārejas purvi un slīkšņas, kā arī purvu ieplakas. Purvos atrodas brūnūdens ezeri. Nozīmīgas platības projekta vietās aizņem arī meži – purvainie, staigņāju un veci jaukti platlapju meži. Visi nosauktie ir Eiropas Savienības nozīmes aizsargājami biotopi.

Augi

Augstajos purvos kūdra veidojas, dažādu sugu sfagniem augot un vienlaicīgi lēnām atmirstot. Tie veido raksturīgu purva ainavu ar slīkšņām, akačiem un ciņiem. Tikai purvā aug makstainā spilve, purva dzērvene, polijlapu andromeda, apallapu rasene un lācene. Aklajā un Aizkraukles purvā un mežos zied arī dažādas orhidejas: Fuksa, stāvlapu, plankumainā dzegužpirkstīte un smaržīgā naktsvijole.

Dzīvnieki

Projekta vietās līgzdo dzeltenais tārtiņš, dzērve un purva tilbīte. Pavasaros purvos riesto rubenis, bet purvmalas mežos – mednis. Purvu apkārtnes mežos mājā melnā dzilna un baltmuguras dzenis. Turpat sastopami reti pūcveidīgi putni: ūpis, bikšainais apogs un urālpūce. Purvos un to tuvumā dzīvo zivjērglis. Rudenī starp migrācijas pārlidojumiem purvos atpūšas sējas un baltpiers zosis. Projekta vietās ir novērotas vismaz 22 Eiropas nozīmes un īpaši aizsargājamās putnu sugas. Aklajā un Rožu purvā rosās bebrs, kas palīdz uzturēt purvam raksturīgo ūdens līmeni. Te sastopama aizsargājamā spilgtā purvspāre un citi tikai purvam raksturīgi bezmugurkaulnieki.

Dabiskie meži purvu malās ir melnās dzilnas mājvieta/
Black Woodpecker lives in natural forests surrounding raised bogs

Foto/Photo: Jānis Kuze

Dzērves ir purva iemītnieces/
Cranes are typical bog residents

Foto/Photo: Jānis Kuze

Spilgtās purvspāres ir purva ezeriņu apdzīvotājas/
Large white-faced darters are inhabitants in small bog lakes

Foto/Photo: Voldemārs Spunģis

Habitats

The main value of the four project sites is the active raised bog habitat. The sites include also other habitats, like bog woodland, transition mires and quaking bogs, depressions on peat substrates of the *Rhynchosporion*, degraded raised bogs still capable of natural regeneration, natural dystrophic lakes and ponds, Fennoscandian deciduous swamp forests, Western taiga and Fennoscandian natural old broad-leaved forests. These are habitats of European importance.

Plants

Sphagnum species play an important role in the raised bogs. They grow slowly but at the same time are the main peat formers. They form the special raised bog microclimate and micro-relief with hummocks, pools and hollows. Some specific plant species occur in the bogs, like Hare's-tail Cotton-grass, Cranberry, Bog-rosemary, Round-leaved Sundew and Cloudberry. In Aklais Mire, Aizkraukle Mire and Forests various orchid species are known, like Common Spotted, Early Marsh, Spotted and Lesser Butterfly Orchid.

Animals

Golden Plover, Crane and Wood Sandpiper are nesting in the project sites. There are Black Grouse leks in bogs and Capercaillie leks in forests around them. Forests are also a home for the Black and White-backed Woodpeckers, as well as for Eagle Owl, Tengmalm's Owl and Ural Owl. Ospreys breed in or near the raised bogs. During autumn migration, the bogs are a stop-over place for resting Bean and White-fronted Geese. In the project sites at least 22 bird species of European interest are known. In Aklais and Rožu Mires beavers help to maintain the mire hydrological regime. In these raised bogs protected Large White-faced Darter and other bog-specific invertebrates are present.

Purva pamatu veido īpašas sūnas – sfagni/
Raised bogs are formed by Sphagnum species

Foto/Photo: Māra Pakalne

Augstajos purvos aug lācenes/
Cloudberry is growing in raised bogs

Foto/Photo: Māra Pakalne

Spilves ir purvam raksturīgi augi/
Cotton-grass is a common plant in raised bogs

Foto/Photo: Māra Pakalne

Projekta vietas

Project sites

- Projekta vietas/Project sites
- Galvenās upes/Main rivers
- Pilsētas/Cities
- Galvenie ceļi/Main roads

LV

Aizkraukles purva lāma/
Raised bog pool in Aizkraule Mire

Foto/Photo: Māra Pakalne

Melnā ezera purvs ar lāmu labirintiem/
Melnais Lake Mire with a labyrinth of raised bog pools

Foto/Photo: Edmunds Račinskis

Projektā paredzētā purva biotopu atjaunošana notiks četros dabas liegumos un Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo teritoriju tīkla *Natura 2000* vietās: Aizkraukles purvā un mežos, Aklajā purvā un Rožu purvā Zemgalē un Melnā ezera purvā netālu no Rīgas. Projekta vietās ir neskarti un arī nosusināšanas grāvju nelabvēlīgi ietekmēti purva biotopi, kas var atjaunoties dabiskā ceļā vai arī veicot purva apsaimniekošanas pasākumus. Aizkraukles un Melnā ezera purvs robežojas ar kūdras ieguves laukiem. Purvu atjaunošanas pasākumi ir nepieciešami, lai apturētu tālāku purva dabisko biotopu samazināšanos. Dabas liegumi ir nozīmīgas teritorijas augsto purvu, purvainu mežu un tajos esošo augu un dzīvnieku aizsardzībai.

Aizkraukles purvs un meži (1532 ha)

Aizkraukles purvā atrodas vairākas ar mežu klātas salas. Lielākajā purva salā aug veca liepu gārša ar ošiem, un purva malās esošie meži ir daudzveidīgi.

Melnā ezera purvs (317 ha)

Dabas liegums ir neliela daļa no agrākā plašā augstā purva, kas bija saistīts ar Cenas tīrelī. Kūdras izstrādes dēļ purvs ir sadalīts atsevišķos gabalos.

Aklais purvs (2003 ha)

Aklais purvs ir nozīmīga teritorija purvainu mežu un brūnūdens ezeru aizsardzībai. Lieguma purvainajos mežos atrodas vairāki dabiskie meža biotopi.

Rožu purvs (991 ha)

Dabas liegums ir nozīmīga teritorija augsto purvu un purvainu mežu aizsardzībai. Te sastopamas plašas atklāta purva teritorijas.

EN

Purvainais mežs Aklajā purvā ziemā/
Bog woodland in Aklais Mire in winter

Foto/Photo: Edmunds Račinskis

Saullēkts Rožu purvā/
Sunrise in Rožu Mire

Foto/Photo: Māra Pakalne

Raised bog restoration will take place in four Nature Reserves and *Natura 2000* network sites: Aizkraukle Mire and Forests, Rožu Mire and Aklais Mire in Central-Southern part of Latvia and Melnais Lake Mire near Rīga. In the project sites active raised bog habitats and degraded raised bog habitats still capable of natural regeneration occur. Aizkraukle and Melnais Lake Mire border with peat extraction area. Habitat restoration has to be carried out to stop the further desiccation of the Nature Reserves. These are significant mire and bog woodland areas and play important role in plant and animal protection.

Aizkraukle Mire and Forests (1532 ha)

There are several forest islands in the Aizkraukle Mire. Old linden rich deciduous forest with ashes is growing on the biggest island and forests around the mire are varied.

Aklais Mire (2003 ha)

Aklais Mire is an important area for bog woodland and dystrophic lake protection. There are several natural forest habitats found in the Reserve.

Melnais Lake Mire (317 ha)

Nature Reserve is a small part of the former Cena Mire which was one of the biggest in Latvia. Because of the peat extraction the mire has been divided into several parts.

Rožu Mire (991 ha)

Nature reserve is an important area for the mire and bog woodland protection. There are broad areas of open raised bog.

Augstā purva biotopu atjaunošana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās Latvijā

Restoration of Raised Bog Habitats in the Especially Protected Nature Areas of Latvia

Raised bogs/Augstie purvi – LIFE08 NAT/LV/000449

Norises laiks/Project duration:	01.02.2010. - 31.08.2013.
Finansētājs/Funding:	Eiropas Komisijas LIFE+ programma/ European Commission LIFE+ programme
Izpildītājs/Beneficiary:	Latvijas Universitāte/ University of Latvia
Sadarbības partneri/Partners:	Latvijas Dabas fonds/ Latvian Fund for Nature, Dokumentālā foto un kino apvienība ELM MEDIA/ Association of Documentary Film and Photography ELM MEDIA
Līdzfinansētāji/Co-funding:	Latvijas Republikas Vides ministrija/ Ministry of the Environment of Latvia, Latvijas vides aizsardzības fonds/ Latvian Environmental Protection Fund SIA/Ltd. "Rīgas meži"
Projekta vadītāja/Project manager:	Dr. biol. Māra Pakalne (mara.pakalne@lu.lv)
Teksts/Text:	Daiga Brakmane
Noformējums/Design:	dripe dizains www.dripe.lv
Iespiests/Printed:	SIA/Ltd. "Latgales druka"
Projekta mājas lapa/Project home page:	www.purvi.lv

Latvijas Universitāte/University of Latvia
Botāniskais dārzs/Botanical Garden
Adrese/Address: Kandavas 2, Rīga, LV-1083, Latvija

Buklets drukāts uz videi draudzīga papīra/Booklet is printed on environment-friendly paper